

на активацію всіх ланок пізнавальної діяльності студентів – сприйняття, осмислення, закріплення і застосування засвоєних знань.

Література:

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Б-ка з освіт. політики / [Під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с

2. Матеюк О.П. Формування професійної екологічної компетентності студентів університету у контексті завдань сталого розвитку // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. - №1 – С. 35-47

3. Шевченко В. Г. Формування професійної компетентності у майбутніх фахівців екологів під час лабораторних занять з екологічних біотехнологій // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – 2017. – Том 4, №11. – С. 117-121

УДК 316.614.4

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Прохоренко Т.Г., к.с.н., доцент

t.g.prokhorenko@gmail.com

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Цивілізаційні зміни, що відбуваються в сучасному світі, характеризуються високим динамізмом і всезагальним характером. На розвиток людини і суспільства сьогодні впливають дві надзвичайно важливі тенденції: глобалізація та перехід до науково-інформаційних технологій. У зв'язку з розвитком інформаційних і телекомунікаційних технологій, появою Інтернету в світі поглибився процес глобалізації як всесвітньої економічної, політичної і культурної інтеграції. Різномасштабні та різноспрямовані інтеграційні процеси, що охопили практично всі сфери, призводять до стирання територіальних та соціально-психологічних кордонів життєдіяльності людини.

Інформаційна гегемонія сьогодні починає відігравати визначальну роль, забезпечуючи активне використання інтелектуального потенціалу суспільства, який постійно розширюється; інтеграцію інформаційних технологій в наукові і виробничі види діяльності, що ініціює розвиток усіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності; високий рівень

інформаційного обслуговування, доступність будь-якого члена суспільства до інформації. Інформаційно-комп'ютерні технології стають необхідним зовнішнім фактором професійного потенціалу робітника.

Під впливом глобалізації та інформатизації змінюється образ сучасної людини, який асоціюється з образом індивіда, спроможного вибудувати свою життєдіяльність. Сучасна людина повинна мати внутрішню гнучкість, різноманітні інтереси, розуміти цінність самовдосконалення. Це посилює вимоги як до сучасного висококваліфікованого фахівця, так і до освіти, яка трансформується, набуваючи нових рис і форм. Інтенсивні перетворення в освіті зачіпають організаційні та управлінські структури, цільові установки і зміст, методи і технології навчання, джерела і механізми фінансування, умови і форми міжнародної освітньої співпраці. Це проявляється в ряді тенденцій.

По-перше, посилюється роль транснаціональних інститутів та організацій, які залучаються до процесу професійної підготовки та працевлаштування молоді, що суттєво розширює можливості її професійної соціалізації та самореалізації.

Відбувається формування єдиного освітнього простору, посилюються інтеграційні процеси між національними освітніми системами, що проявляється в різних формах: в наявності угод про співпрацю між університетами, уніфікації освітніх стандартів і програм, розповсюдженні практики зарубіжних стажувань, наданні стипендій і матеріальних пільг студентам, створенні глобальних освітніх мереж провідними освітніми центрами, виробленні загальних норм працевлаштування тощо.

Це суттєво розширює банк студентів, з числа яких на стадії випуску розвинені країни зможуть вибирати кандидатів для подальшого навчання і роботи на своїй території. Очевидно, що глобалізація системи освіти стає важливим чинником інтенсифікації міграції не лише студентів, але і викладачів вузів.

По-друге, змінюються задачі вищої освіти, яка перетворюється у важливий фактор конкурентоспроможності національних економік. Зокрема, головним завданням освіти повинно стати забезпечення безперервної підготовки людського ресурсу до рентабельного використання в умовах, що постійно змінюються.

Перетворення освіти в важливий фактор конкурентоспроможності не лише окремих виробників, але і

національних економік вимагає від системи освіти більшої гнучкості, відкритості до змін, здатності адекватно реагувати на них. За таких умов для кожної країни освіта стає важливим ресурсом економічного розвитку і засобом адаптації до нових вимог ринку праці.

По-третє, сучасні тенденції розвитку суспільства актуалізують проблеми професійного розвитку спеціалістів, а саме формування творчого потенціалу та креативності, що сприяє не тільки зростанню їх конкурентоздатності на ринку праці, але стає важливою умовою професійної успішності. Третє тисячоліття стає часом інтелектуалів, творців та креативно-орієнтованих висококласних спеціалістів. Для більшості сучасних професій потрібна саме креативність – здатність на основі накопиченого професійного потенціалу оптимізувати робочий процес, створювати неповторний продукт.

Не менш значущими якостями для сучасного фахівця стає висока інтелектуальна та професійна мобільність, уміння оперативно орієнтуватися в професійному середовищі, що динамічно трансформується, приймати кваліфіковані рішення, адекватні швидко змінній ситуації. Спеціалісти сьогодні повинні інтенсивніше оволодівати новими навичкам та уміннями, краще адаптуватися до невизначеного середовища.

Професійна мобільність – це системна якість особи фахівця, яка включає в себе цілу низку знань, вмінь, здібностей, особистих якостей, ціннісних орієнтацій тощо. Головним чинником тут виступає внутрішня свобода особистості, її уміння відкинути сформовані стереотипи і поглянути на життєву і професійну ситуацію по-новому, нестандартно, інколи виходячи за межі буденності. Це під силу лише творчій людині, яка володіє креативними здібностями.

У процесі переміщення індивідів між групами професійної структури суспільства, соціальні суб'єкти повністю або частково змінюють свій професійний статус, тому важливою характеристикою стає здібність спеціаліста швидко пристосовуватися до умов і змісту професійної діяльності, до нових обставин, уміння відстежувати і правильно оцінювати стан довколишнього простору, самостійно орієнтуватися в професійному світі. Все це неможливо без наявності прагнень до постійного навчання. Здібність до безперервного вдосконалення професійної підготовки дозволяє таким фахівцям самовдосконалюватися протягом всього життя і складається з таких компонентів, як прагнення до самопізнання, самовизначення, саморозвитку, що є свідченням наявної індивідуальної

вмотивованості і цілеспрямованості до певного виду діяльності.

У зв'язку з цим підвищуються вимоги до вітчизняної освіти, в якій усе більшої сили набирають тенденції її подальшої демократизації, комп'ютеризації, гуманізації, вільного вибору програм навчання, створення системи безперервної освіти тощо. Завдання університетів полягає в тому, щоб не просто передавати студентам певний набір знань, навіть самих сучасних і затребуваних, не тільки випускати спеціалістів будь-якої галузі, які добре підготовлені і багато знають, не тільки навчити студентів здобувати знання зі значного об'єму інформації. В межах інформаційного суспільства цього вже недостатньо. Університет повинен навчити студентів мислити, створювати нові знання. Інформаційно-комунікаційні технології надають для цього необмежені можливості.

УДК 378:005.33

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

*Пушкарь Т.А., к.е.н., доцент,
tetyana.puskar@kname.edu.ua*

*Харківський національний університет міського господарства
ім. О.М. Бекетова*

*Шершенюк О.М., к.е.н., доцент,
sheralyona@gmail.com*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В сучасному цифровому середовищі становлення висококваліфікованого фахівця неможливе без розвинених цифрових компетентностей. Інноваційні тренди сучасності (штучний інтелект, Інтернет речей, аналіз великих даних), які все активніше заявляють про себе не тільки в високотехнологічних сферах, але і в звичайному житті, створюють як можливості для становлення цифрових компетентностей, так і висувають достатньо жорсткі вимоги до рівня їх розвитку для майбутнього успішного фахівця. Саме тому, сучасний фахівець в будь-якій сфері – це не тільки поєднання soft skills та hard skills, але і виділення окремої групи «digital» компетентностей (digital skills). Питання стосовно того, до якої групи їх відносити, багато в чому залишається дискусійним. Оскільки цифрова грамотність є об'єктивною умовою цифровізації суспільного життя, то формування